

Bakgrunn for vedtak

Skamdal kraftverk

Rana kommune i Nordland fylke

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Skamdalskraft AS (SUS)
Referanse	
Dato	27.03.2015
Notatnummer	KSK-notat 52/2015
Ansvarlig	Øystein Grundt
Saksbehandler	Ingri Guren

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

NVE har i konsesjon datert 5.12.2007 gitt tillatelse til bygging av Skamdalen kraftverk mellom kote 88 og 3 i Skamdalselva. Det er senere gitt frist for oppstart av byggearbeid til 5.12.2017. Nye planer for Skamdal kraftverk er presentert i søknad etter vannressursloven § 8, datert 11.2.2012. Her ønsker søker å flytte inntaket til kote 145, rett nedstrøms utløpet for Ågskar kraftverk. Kraftstasjonen for nye Skamdal kraftverk er flyttet 800 m øst for der Skamdalselva munner ut i sjøen. Det konsesjonsgitte kraftverket fra 2007 ble pålagt minstevannføring på hhv. 200 og 40 l/s om sommeren og vinteren, og ville gitt en årlig produksjon på i underkant av 3 GWh. I ny konsesjonssøknad er det foreslått å slippe 70 og 15 l/s om henholdsvis sommeren og vinteren.

Rana kommune anbefaler at det gis konsesjon til Skamdal kraftverk. Kommunen påpeker at minstevannføringen må settes tilstrekkelig høy. **Fylkesmannen i Nordland** fraråder at det innvilges konsesjon til Skamdal kraftverk. Bakgrunnen er at det nye utbyggingsalternativet, i motsetning til opprinnelig konsesjon, vil berøre flommarkskogen i elvas midtre del. Her er den sårbare arten høstvasshår registrert. Fylkesmannen mener at de registrerte verdiene i Skamdalselva tilsier at man skal være forsiktig med utbygging i området. **Nordland fylkeskommune** fraråder at det gis konsesjon til Skamdal kraftverk som omsøkt, da tiltaket hører hjemme i mellom kategoriene *Prioriterte med strenge betingelser* og *Ikke prioriterte* i Regional plan om småkraftverk i Nordland. Fylkesråden kan likevel anbefale tiltaket dersom rødlistede arter eller viktige naturtyper ikke blir skadelidende.

Reindriftsforvaltningen i Nordland har ingen særskilte merknader til søknaden. **Sametinget** er ikke kjent med automatiske fredete kulturminner i området. Sametinget bemerker at det må gjøres en vurdering av tiltakets kumulative karakter i forhold til andre gjennomførte planer i området og understreker viktigheten av tett dialog mellom tiltakshaver og berørte reieiere. **Statens vegvesen** presiserer at det ikke foreligger reguleringsplan for kraftstasjonens område, avkjørsel eller veier, og påpeker at tiltakshaver må søke om tillatelse til å bruke eksisterende avkjørsel samt om tillatelse til å dispensere fra veglovens byggegrense langs offentlig veg, dersom stasjonen kommer nærmere vegen enn 50 m. **FNF Nordland** det er overhengende fare for skade på naturmangfoldet og viktige naturverdier dersom tiltaket relaiserer etter foreliggende planer, og ber om at det ikke innvilges konsesjon.

En utbygging etter de nye planene vil gi om lag 6 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2012-14) har NVE klarert om lag 1,8 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

NVE vurderer det slik at tiltaket, med nærmere fastsatte vilkår, vil gi økte fordeler i form av en høyere produksjon på ca. 2 GWh/år og mindre påvirkning på vassdragsnaturen enn i den gjeldende konsesjonen. Samtidig kan vi ikke se at det blir nye ulemper av betydning.

Siden NVE ga konsesjon til de første omsøkte planene for Skamdal kraftverk i 2007, har datatilfanget med hensyn på biologisk mangfold økt betraktelig. Det viser seg at bekkekløfta i elvas nedre del er mer verdifull enn det som lå til grunn for våre vurderinger i det opprinnelige vedtaket. Den største trusselfaktoren for verdiene i bekkekløfta er hogst. De nye planene for Skamdal kraftverk medfører at rørgaten flyttes vekk fra elva, slik at den nedre bekkekløfta ikke berøres i det hele tatt. I tillegg vil tiltakshaver i større grad benytte seg av eksisterende infrastruktur i det øvrige anleggsarbeidet, i og med at inntaket er planlagt rett nedstrøms Ågskar kraftverk. Dette vil minimere nye terrenginngrep.

NVE ser også at tiltaket, med nærmere fastsatt minstevannføring, vil kunne opprettholde fuktmiljøet i den nedre bekkekløfta i større grad enn det som er konsekvensen av vårt vedtak fra 2007, i og med at det nå blir et større restfelt mellom inntaket og selve bekkekløfta.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Skamdalskraft AS (SUS) tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Skamdal kraftverk . Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Innhold

Skamdal kraftverk	10
Sammendrag	1
NVEs konklusjon	2
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	7
NVEs vurdering	13
NVEs konklusjon	19
Forholdet til annet lovverk	20
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	21
Øvrige forhold	23

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Skamdalskraft AS (SUS) datert 11.02.2012:

«(...)

Skamdalskraft AS (SUS) har utarbeidet planer for bygging av kraftverk. Det søkes herved om å få utnytte vannfallet i Skamdalselva i Rana kommune i Nordland fylke, og det søkes om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å bygge Skamdal kraftverk mellom kote 145 og kote 0 i Skamdalselva.

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- bygging og drift av Skamdal kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.»

Skamdal kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	14,6
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	26,7
Spesifikk avrenning	l/(s·km ²)	58,1
Middelvannføring	m ³ /s	0,85
Alminnelig lavvannføring	l/s	39
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	136
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	16
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	145
Avløp	moh.	3
Lengde på berørt elvestrekning	km	2,8
Brutto fallhøyde	m	142
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,31
Slukeevne, maks	l/s	1,95
Minste slukeevne	l/s	0,083
Planlagt minstevannføring, sommer	l/s	70
Planlagt minstevannføring, vinter	l/s	15
Tilløpsrør, diameter	mm	0,9-0,8
Tunnel, tverrsnitt	m ²	-
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	950
Installert effekt, maks	kW	2129
Brukstid	timer	2855
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	1,87
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	4,21
Produksjon, årlig middel	GWh	6,08

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	22,8
Utbyggingspris	kr/kWh	3,75

Skamdal kraftverk, elektriske anlegg**GENERATOR**

Ytelse	MVA	2,366
Spenning	kV	0,69

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	2,603
Omsetning	kV/kV	0,69/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	m	200
Nominell spenning	kV	22
		Luftlinje Jordkabel

Om søker

Tiltakshaver for Skamdal kraftverk er Skamdalskraft AS (SUS). Selskapet stiftes for å drive produksjon og salg av elektrisk kraft i Skamdalselva og eies av grunneierne, Ranakraft AS og Fjellkraft AS.

Beskrivelse av området

Skamdalselva har sitt utspring fra fjellmassivet Rostafjellet. Ved planlagt inntak på kote 145, er nedbørfeltet på 14,6 km². Elva renner sørøst/nordvest og løper ut i sjøen i Skamdalen sør i Rana kommune, ca. 15 km i sørlig retning langs E6 fra Mo i Rana. Lenger opp i elva ligger Ågskar kraftverk som ble satt i drift i 2005.

Teknisk plan*Inntak*

Det er planlagt bygget en 1,5-2,5 m høy betongdam i Skamdalselva som får fritt overløp på kote 145. Dammen vil bli 10 m lang langs damfoten, mens damtoppen blir på 25- 30 m. Neddemmet areal blir på 0,5 daa og neddemmet volum 1800 m³.

Vannvei

Vannvegen vil bestå av tildekket rør i grøft i hele sin lengde. Det antas at det kan bli utfordrende å dekke til grøfta i nedre del av traseen der det er brattest. Rørgaten vil bli en snau km lang, og det vil trolig være nødvendig med en 20-25 m bred gate langs traseen for å ha nødvendig plass til å grave ned røret og håndtere massene. Rørgaten er planlagt revegetert, og vil ifølge søker bli lite synlig i landskapet i driftsfasen.

Søknaden presenterer 3 alternativer for å komme ut av elvedalen og gjennom Høgåsen med rørgaten. Alternativ 1 prioriteres av søker, men de ber også om opsjon på alternativ 3.

I alternativ 1 etableres det en dyp rørgroft i terrenget gjennom Høgåsen. Rørgroften vil på det dypeste bli 10-12 m dyp i en lengde på rundt 200 m. I dette området sammenfaller rørtraseen med vegen til Ågskar kraftverk, slik at terrenginngrepene vurderes som moderate.

Som alternativ 2 presenterer søker muligheten for å bore tunnel gjennom Høgåsen. Dette vil gi mindre synlige terrenginngrep.

Søker vurderer et tredje alternativ hvor det etableres en mindre dyp groft enn i alternativ 1, anslagsvis 4-6 m. Resterende høydeforskjell løses ved bruk av hevert prinsippet. Ut fra hva søker har kjennskap til, er ikke denne metoden brukt ved bygging av kraftverk i Norge tidligere. Dersom denne metoden velges, fremmer søker muligheten for å fremme dette som et FoU prosjekt.

Tunnel

I alternativ 2 er rørgaten tenkt fremført via tunnel over en strekning på 200 m. Tunneldiameteren vil være 0,9 m. Avløpsrør fra kraftstasjonen er planlagt boret gjennom veifyllingen og jernbanefyllingen, men kan også føres frem gjennom konvensjonelt drevet tunnel. Tunneltverrsnittet vil i dette tilfellet bli 15-20 m² og få en lengde på rundt 80 m.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt som en «betongbunkers» 10 m ovenfor eksisterende E6 i Hulbekkbukta, som ligger 800 m øst for der Skamdalselva renner ut i sjøen. Avløpsrøret vil få en lengde på 80 m og en diameter på 1,4 m, og er planlagt boret gjennom veifyllingen og jernbanefyllingen. Alternativt kan avløpsrøret føres frem gjennom konvensjonelt drevet tunnel.

Det planlegges installert 2 stk francisturbiner, eller eventuelt 1 stk Pelton turbin. Total ytelse blir 2,1 MW og maksimal slukeevne 1,95 m/s.

Nettilknytning

Helgelandskraft AS er områdekonsesjonær og har en 22 kV linje som krysser rørgate noe ovenfor kraftstasjonen. Søker planlegger å bygge en kraftlinje som jordkabel fra kraftstasjonen opp langs rørgata til der linja krysser og videre litt vestover til tilknytningspunktet. Lengden på jordkabelen blir da 220 m. Alternativt kan kraftlinjen bygges som luftstrekk med en lengde på 140 m.

Søker mener det er nærliggende å tro at de ønsker å søke anleggskonsesjon for tiltaket, og videre inngår en avtale med Helgelandskraft om drift av høyspentanlegget.

Veier

Det er ikke behov for nye permanente veger i forbindelse med tiltaket. Eksisterende adkomstveg til Ågskar kraftverk er planlagt benyttet for adkomst til inntaket. For adkomst til kraftstasjonen benyttes eksisterende avkjøring og gamle E6. I forbindelse med fremføring av rørgaten, er det nødvendig å anlegge midlertidige veier. Disse har en samlet lengde på 250 m. I tillegg vil det etableres midlertidige transportveier langs rørgatetraseen der terrenghellningen tillater det. Disse veiene vil få en samlet lengde på 450 m. Alle midlertidige veier vil revegeteres når anleggsarbeidet er ferdig.

Massetak og deponi

Alle massene i forbindelse med nedgraving av rørgaten forutsettes tilbakeført ved gjenfylling/overfylling av rør. Søker mener det ikke vil bli behov for ytterligere massedeponier eller massetak utover der som er avmerket i arealbruksplanen. Dersom det blir valgt profilboring for

fremføring av rørgaten gjennom Høgåsen vil det bli nødvendig å etablere et sedimenteringsbasseng like nedenfor utslaget. Dersom det velges tunnel som avløpsløsning vil nedre del av Hulbekken avsettes til massedeponi for om lag 2-3000 m³ løse masser fra tunneldrivingen. Nedre del av Hulbekken er avsatt til massedeponi i reguleringsplanen Statens Vegvesen har for området.

Arealbruk

Damsted	Daa	1
Overføringer	Daa	0
Trase for tilløpsrør	Daa	24
Reguleringsmagasin	Daa	0
Massetak / deponi	Daa	5
Kraftstasjonsområde	Daa	1
Veg til kraftstasjon	Daa	0
Midlertidige veier	Daa	2
Kraftlinje/jordkabel	Daa	1
Sum	Daa	34

Eiendomsforhold

Tiltakshaver har avtale med alle rettighetshavere om nødvendige rettigheter til å utnytte fallet til kraftproduksjon, samt rettigheter til bruk av eksisterende veier og rett til arealer for å anlegge vannvei, kraftstasjon, massetak, vegbygging mv. Grunneiere er: Torbjørn Ravlo, Ole Jørgen Skålbones, Gunn Forsbø og Sven Morten Hesjevik.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Rana kommune har tidligere gitt dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for bygging av Skamdal kraftverk i henhold til vassdragskonsesjon av 5.12.2007. Ved en konsesjon for de nye omsøkte planene for kraftverket må tiltakshaver søker kommunen om ny dispensasjon.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet.

Inngrepsfrie områder (INON)

Tiltaket berører ingen inngrepsfrie områder.

Nasjonale laksevassdrag

Tiltaket berører ikke nasjonale laksevassdrag.

Andre verneområder

Nærmeste verneområde er ifølge søker 156/1 Straumalselva, som ligger 7 km nord for tiltaksområdet. En utbygging etter foreliggende planer påvirker ikke dette verneområdet.

Eventuelle andre planer

I forbindelse med Vegpakke Helgeland har Statens vegvesen fremmet en reguleringsplan for parsell E6 Urlandåga – Skamdal. I planen er nedre Hulbekken avsatt som massedeponi, noe som ifølge tiltakshaver er uproblematisk så lenge partene samarbeider tett om detaljene og arealbruken i området. Skamdalskraft AS (SUS) har ifølge søknaden orientert Statens vegvesen om de endrede planene for Skamdal kraftverk.

Regional plan- Små vannkraftverk i Nordland

Tiltaket er plassert i mellom kategoriene Prioriterte med strenge betingelser og Ikke prioriterte i Regional plan om små vannkraftverk i Nordland.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 26.9.2012 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Statens vegvesen og Forum for natur og friluftsliv i Nordland. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Rana kommune anbefaler at det gis konsesjon for bygging og drift av Skamdal kraftverk. Kommunen forutsetter at det settes krav om tilstrekkelig stor minstevannsføring hele året og påpeker at minstevannføringa i sommerhalvåret må være så stor at fossen ved E6 opprettholdes som et positivt landskapselement. Videre påpeker kommunen at utbyggingen ikke må få negative konsekvenser for beboerne i Skamdal hva angår vannforsyning og vannkvalitet. Det kreves at rørgata graves ned, og gjennom Høgåsen anbefaler kommunen profilboring eller annen hensiktsmessig føring av rørtraseen. Før eventuell utbygging kan igangsettes må tiltakshaver søke kommunen om dispensasjon fra kommuneplanens arealdel for bygging av anlegget i LNF-1 område.

Fylkesmannen i Nordland fraråder at konsesjon til Skamdal kraftverk innvilges. I uttalelsen stilles det spørsmål ved om en utbygging som planlagt er forenlig med nasjonale mål og naturmangfoldloven §§ 4 og 5 om forvaltningsmål for naturtyper og arter. Begge utbyggingsalternativene vil forringe den mest verdifulle bekkekløftlokaliteten i elvas nedre del. Den nå omsøkte utbyggingen vil, i motsetning til innvilget konsesjon, berøre flommarkskogen, hvor den sårbare arten høstvasshår er registrert. Skamdalelva synes å ha viktige naturverdier tilknyttet seg. Ifølge Fylkesmannen tilsier dette at en bør være forsiktig med utbygging i området.

Nordland fylkeskommune fraråder i sin uttalelse NVE å gi konsesjon til Skamdal kraftverk som omsøkt. Fylkesråden påpeker at tiltaket hører hjemme i mellom kategoriene Prioriterte med strenge betingelser og Ikke prioriterte i Regional plan om små vannkraftverk i Nordland. Fylkesråden peker

videre på at det mindre Skamdalskraftverk som tidligere ble anbefalt og fikk konsesjon, ikke vil få like store negative konsekvenser for området. Avslutningsvis bemerkes det i uttalelsen at tiltaket kan anbefales dersom rødlistede arter eller viktige naturtyper ikke blir skadelidende.

Reindriftsforvaltningen i Nordland har ingen særskilte merknader til søknaden.

For å sikre at reindriftsinteressene blir godt ivarettatt forutsetter de at det i en eventuell konsesjon settes vilkår om at tiltakshaver skal være i dialog med Ildgruben reinbeitedistrikt om gjennomføring av anleggsarbeidene og drift av anlegget.

Sametinget uttaler at det per 25.6.2012 ikke var registrert samiske kulturminner innenfor tiltaksområdet til Skamdalskraftverk. Etter deres vurdering av beliggenhet og ellers kjente forhold, er det ikke fare for at tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner. Selv om dette tiltaket ikke er så omfattende i seg selv, mener Sametinget at må det gjøres en vurdering av tiltakets kumulative karakter i forhold til andre gjennomførte og planlagte tiltak i influensområdet. Sametinget understreker viktigheten av tett dialog mellom tiltakshaver/utbygger og de berørte reiene.

Statens vegvesen påpeker i sin uttalelse at det foreligger en vedtatt reguleringsplan for bygging av ny E6 på strekningen Urlandå — Skamdalskraftverk med predikert byggestart i slutten av 2013. Jf.

reguleringsplanen planlegges Skamdalskraftverk sin rørgate plassert gjennom ny E6 og gjennom et deponiområde. Eventuell bygging av kraftstasjonen og vegen bør ifølge Statens vegvesen skje samtidig, for å unngå å grave gjennom vegen senere. Statens vegvesen bemerker at det ikke foreligger reguleringsplan for kraftstasjonens område, avkjørsel, eller veier, og at tiltakshaver derfor må søke om tillatelse til å bruke eksisterende avkjørsel samt om tillatelse til å dispensere fra veglovens byggegrense langs offentlig veg, dersom stasjonen kommer nærmere vegen enn 50 meter.

Kystverket har ingen innvendinger mot konsesjonssøknaden.

FNF Nordland mener det er en overhengende fare for skade på naturmangfoldet og viktige naturverdier dersom foreliggende planer gis konsesjon. Det gjelder særlig konsekvensene for de verdifulle naturtypene bekkekløft med bergvegg og flommarksskog og sumpskog. Slipp av foreslått minstevannføring vil slik de ser det ikke være tilstrekkelig for å sikre livsvilkårene for naturverdiene i og langs elva. FNF mener at *føre-var-prinsippet* må legges til grunn og ber om at søknaden ikke innvilges konsesjon.

I supplerende uttalelse etter befaring forsterker FNF sin frarådning om å innvilge konsesjon.

Samfunnsnyttien av utbyggingen står etter deres syn ikke i rimelig forhold til den risiko naturverdiene utsettes for.

Roger H. Sjøberg uttaler, på vegne av Skamdals Vannverk, at all bebyggelse i Skamdals på sørsiden av elva, samt delvis Yttervik Camping og to bolighus i sommerhalvåret (ikke tilknyttet vannverket), har direkte vanntilførsel fra Skamdalselva. Han påpeker at Skamdalskraft må være 100% ansvarlig for tap av vannkvalitet eller andre ulemper som påføres vannverket, og ha oppfølgingsansvaret for dette.

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

«(...)

1. Fylkesmannen i Nordland

Fylkesmannen i Nordland (...) konkluderer med å gå i mot at det gis konsesjon.

Fylkesmannen mener det foreligger noe mer usikkerhet om det foreligger tilstrekkelig kunnskap om tiltakets konsekvenser for kjente forekomster av naturtypen «Bekkekløft og bergvegg» og artene granbendellav og høstvasshår. Utbygger har derfor bedt biolog Geir Arnesen ved Ecofact komme med noen utdypninger i forhold til de påviste potensielle konflikter mellom biologiske verdier og en realisering av kraftutbyggingen.

Bekkekløftlokalitet (verdi B), Granbendellav (VU) og forekomst av langnål (NT) langs nedre deler av Skamdalselva

Arnesen mener verdiene i en slik åpen bekkekløft skapes av en topografisk formasjon med relativt høy luftfuktighet. For å bevare miljøet er det flere faktorer som er sentrale. Elva og sig fra sidene ned mot kløfta er de viktigste kildene til fuktighet, også i lufta. Topografien og ikke minst det faktum at kløfta er bevokst med trær er imidlertid helt sentrale premisser for at miljøet skal opprettholdes. Trærne hindrer at lufta i kløfta skiftes ut, og fuktigheten holdes inne i kløfta. Den vanskelige tilgjengeligheten til kløfter generelt gjør at det ofte er forekomst av gammel skog i kløfter. Det er også tildels tilfellet i denne delen av Skamdalen. Gammel skog har generelt høyere sannsynlighet for å ha sjeldne og rødlistede arter og høyere diversitet. Hugst er åpenbart den største trusselen for miljøet. Trolig er ikke en redusert vannføring alene av avgjørende betydning for at miljøet skal opprettholdes. Tilsig fra sidekantene har også stor betydning og dersom det renner en viss minstevannføring vil miljøet med stor sannsynlighet ikke endres i særlig grad.

Flommarksskog (verdi C) og forekomst av høstvasshår (VU)

Høstvasshår er påvist i elvas stille deler. Arnesen mener det er overveiende sannsynlig at denne arten vil overleve en kraftutbygging hvis det bygges en terskel slik at vannspeilet i de rolige delene opprettholdes. Arealer for flommarker kan bli noe redusert og mindre flompåvirket, men siden de store flommene er mange ganger større enn den reduserte vannmengden en kraftutbygging gir, mener Arnesen at også disse høyst sannsynlig opprettholdes.

Bekkekløftlokalitet i influensområdet øvre deler (verdi C)

Disse områdene er en trang kløft med bergvegger inntil elva. Arnesen mener videre at forekomsten av moser langs denne delen av elva for en stor del er betinget av fuktigheten fra elva og tilsig fra sidekantene. Det er ingen svært sjeldne eller rødlistede arter der, men det er et utvalg av moderat basekrevende arter som ikke er blant de aller vanligste. Disse vil overveiende sannsynlig overleve en kraftutbygging med den omsøkte minstevannføring, men endringer i mengdeforhold kan forekomme.

2. Statens vegvesen

Statens vegvesen opplyser at reguleringsplan for ny E6 på strekningen Urlandå – Skamdal er vedtatt og at de nå har startet grunnervvervsprosessen. De jobber ut fra en predikert bygggestart i slutten av 2013. Bygning av kraftverkstasjonen og vegen bør skjer samtidig, for å unngå å grave gjennom vegen senere, noe utbygger mener bør være mulig å gjennomføre, forutsatt at en evt. Vassdragskonsekusjon blir gitt i tide. Det har hele tiden ligget i planene at utbygger skal søke

Statens vegvesen om avkjøringstillatelse og dispensasjon fra veglovens byggegrense langs offentlig veg, siden kraftstasjonen kommer nærmere vegen enn 50 meter. Det er planlagt å gjennomføre dette i forbindelse med utarbeidelse av detaljplanene, selvsagt i samarbeid med Statens vegvesen på områder der vi har felles interesser.

3. Sametinget

Det omsøkte kraftverket ligger i Ildgruben reinbeitedistrikt. Områdene som blir direkte berørt av utbyggingen av Skamdal kraftverk brukes ikke av reindrifta og de har derfor ingen spesielle merknader til planforslaget. Utbygger mener det er positivt at Sametinget ikke har spesielle merknader til planforslaget. Ut i fra beliggenhet og ellers kjente forhold opplyser Sametinget at de ikke kan se at det er fare for at tiltaket kommer i konflikt med automatisk fredete samiske kulturminner. Sametinget minner videre om aktsomhetsplikten, noe som kommer til å bli ivaretatt under utbyggingen. Sametinget mener avslutningsvis at selv om tiltaket ikke er så omfattende i seg selv, må det gjøres en vurdering av tiltakets kumulative karakter i forhold til andre gjennomførte og planlagte tiltak i utbyggingstiltakets influensområde. Sametinget understreker viktigheten av tett dialog mellom tiltakshaver/utbygger og de berørte reineierne. Utbygger mener at det vil være tilstrekkelig å opprettholde den fortsatt gode dialogen med reindriften i planleggingsfasen og utbyggingsfasen slik vi har hatt i forbindelse med planlegging og utbygging av Ågskar kraftverk.

4. Reindriftsforvaltningen i Nordland

Reindriftsforvaltningen opplyser at de ikke har særskilte merknader til søknaden. For å sikre at reindriftsinteressene blir godt ivaretatt forutsetter de imidlertid at det i en eventuell konsesjon settes vilkår om at tiltakshaver skal være i dialog med Ildgruben reinbeitedistrikt om gjennomføring av anleggsarbeidene og drift av anlegget og dette har utbygger ingen problemer med å akseptere.

5. Direktoratet for mineralforvaltning

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) opplyser at de ikke kan se at prosjektet vil berøre viktige mineralforekomster, og har ingen merknader til saken.

6. Kystverket

(...) Kystverket har ingen innvendinger mot konsesjonssøknaden.

7. Skamdal Vannverk

Skamdal Vannverk ved Roger Sjøberg gjør oppmerksom på at all bebyggelse i Skamdal på sørsiden av elva, samt delvis Yttervik Camping og to bolighus i sommerhalvåret som ikke er tilknyttet vannverket, har vanntilførsel fra Skamdalselva. Vannverket mener utbyggeren må bære ansvaret for evt. tap av vannkvalitet og evt. andre ulemper som påføres vannverket som følge av utbyggingen.

Det finnes flere måter å kompensere for dette samt flere alternativer til avbøtende tiltak. Utbygger har hatt samtaler med Roger Sjøberg og man er enige om at det vil bli inngått en privatrettslig avtale om kompensasjon og avbøtende tiltak dersom NVE innvilger konsesjon.

8. Nordland fylkeskommune

Fylkesrådet i Nordland har behandlet søknaden om bygging av Skamdal kraftverk og opplyser at de fraråder at det blir gitt konsesjon for bygging av Skamdal kraftverk som omsøkt. Fylkesrådet vil imidlertid anbefale NVE å gi konsesjon til bygging av Skamdal kraftverk dersom

tiltaket ikke medfører at rødlistede arter eller viktige naturtyper blir skadelidende. De mener videre at det må slippes en tilstrekkelig minstevannføring som ivaretar kravene i Vannforskriften.

Dersom det gis tillatelse til omsøkt tiltak, ber fylkesrådet om at NVE påser at konsesjonsvilkårene er i tråd med forvaltningsprinsippene i Naturmangfoldsloven §§ 8-12, og med Vannforskriftens § 12. De ber videre om at det tas inn i konsesjonsvilkårene at utbyggingen må tilpasses slik at eventuell sårbarhet overfor fremtidige klimaendringer reduseres. Høy estetisk kvalitet og landskapsmessig tilpasning skal vektlegges i utformingen av installasjoner og tilhørende infrastruktur. De viser videre til tiltakshavers aktsomhets og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens §§ 3, 4 og 8 andre ledd. Utbyggingen må skje i nært samarbeid med Statens vegvesen med tanke på ny E6 trase Urlandå – Skandal som er under planlegging.

Som nevnt ovenfor har utbygger bedt biolog Geir Arnesen ved Ecofact komme med noen utdypninger i forhold til de påviste potensielle konflikter mellom biologiske verdier og en realisering av kraftutbyggingen. Konklusjonen ut fra de biologiske utredningene tilsier at hugst inntil elvekantene åpenbart er den største trusselen for miljøet. Trolig er ikke en redusert vannføring alene av avgjørende betydning for at miljøet skal opprettholdes. Tilsig fra sidekantene har også stor betydning og dersom det renner en viss minstevannføring vil miljøet med stor sannsynlighet ikke endres i særlig grad. Således mener tiltakshaver at forutsetningene ligger til rette for at NVE kan tolke Fylkesrådets vedtak positivt i forhold til en kraftutbygging.

9. Forum for natur og friluftsliv Nordland

FNF Nordland har gitt sin uttalelse i nært samarbeid med Naturvernforbundet i Nordland der de har fremmet innsigelser mot planene. De mener det er en overhengende fare for skade på naturmangfoldet og viktige naturverdier dersom foreliggende planer gis konsesjon. Det gjelder særlig konsekvensene for de verdifulle naturtypene bekkeløft med bergvegg og flommarksskog og sumpskog. De mener potensialet for uoppdagede rødlistede epifyttiske arter innen lav og sopp er middels. Slipp av foreslått minstevannføring vil, slik de ser det, ikke være tilstrekkelig for å sikre livsvilkårene for naturverdiene i og langs elva og henstiller om at søknaden ikke innvilges konsesjon.

Utbygger mener Naturvernforbundet i Nordland går mot påfallende mange slike prosjekter på mer eller mindre generelt grunnlag. En slik holdning til utbygging av fornybar energiproduksjon sammenfaller dårlig med regjeringens vedtatte målsetting om økt utbygging av fornybar energiproduksjon.

10. Utbyggers sluttkommentarer

Ut fra de mange undersøkelser som er utført i vassdraget de senere år fra flere forskjellige instanser, mener utbygger at sjansene for å finne flere sjeldne / sårbare arter må være relativt små. Vannføringsvariasjonene i vassdraget er relativt hurtig varierende og det er ikke uvanlig med svært lite vann i elva. Etter vel ett års drift av Ågskar kraftverk ser vi at vannføringen i elva i lengre perioder vintertid og sen sommer er til dels mye mindre enn den pålagte minstevannføringen til Ågskar kraftverk, som har et pålegg om å slippe minstevannføring 200 liter per sekund om sommeren og 20 liter per sekund om vinteren.

Muligheter for ytterligere avbøtende tiltak

Utbygger mener at hensynet til biologisk mangfold kan ivaretas ved et nøkternt pålegg om minstevannføring jfr. forslag i konsesjonssøknaden. Men enda større betydning vil det være at skogbilde langs berørt elvestrekning bevares slik det er i dag. Skogarealene langs elva har vanskelig tilgjengelighet grunnet terrengformasjonen og maskinell skogsdrift er ikke mulig å gjennomføre. Således er det lite sannsynlig at skogsdrift på disse områdene vil bli gjennomført. Nedbørsfeltet nedstrøms det planlagte vanninntaket er relativt stort og allerede etter ca. 200 meter kommer den første bekken inn fra fjellet på nord side av elva som sammen med tilsig fra sidekantene bør være tilstrekkelig til å ivareta fukttilførselen i denne delen av terrenget. Forlag til ytterligere avbøtende tiltak er beskrevet nærmere i konsesjonssøknaden.

Bekkekløftlokalitet (verdi B), Granbendellav (VU) og forekomst av langnål (NT) langs nedre deler av Skamdalselva

Utbygger vil nevne at reguleringsplan for ny E6 trase Urlandå – Skamdal er vedtatt og vil bli gjennomført med sannsynlig byggestart i 2013. Disse planene medfører at det blir bygd bru over bekkekløften langs nedre deler av Skamdalselva og således mener utbygger at verdien av denne uansett ikke kan tillegges for mye vekt.

Utbygger har siden 2004 jobbet med utvikling av prosjektet Skamdal kraftverk. Rana kommune ble i tidlig fase orientert om planene og utbygger føler at samarbeidet med kommunen har vært meget bra.

Skamdal kraftverk vil produsere og omsette ca. 6,1 GWh ny fornybar kraft årlig og få tilsvarende inntekter tilbake. Tiltaket er ønsket av regjerende myndigheter som sterkt har oppfordret til nettopp å utvikle og bygge slike kraftverk. Det vil bli lagt ned rundt 23 – 25 mill kroner i investeringer og en slik utbygging vil gi betydelige positive ringvirkninger for lokalsamfunnet spesielt i utbyggingsfasen, men også i driftsfasen. Kraftverket vil bli eid av grunneierne selv samt Ranakraft AS som også har 100 % lokalt eierskap, noe som styrker næringsgrunnlaget og bosettingen i Rana kommune.

Utbygger er av den klare oppfatning at fordelene ved tiltaket klart overstiger ulempene og at det bør kunne gis konsesjon for å gjennomføre planene i hovedsak som omsøkt. Vi er glade for at prosjektplanene ikke har fått større negative kommentarer, og de ulike høringsuttalelsene er forsøkt tilfredsstilt i størst mulig grad.»

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 14,6 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 0,85 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 0 % og det er ingen breer i nedbørfeltet. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende flommer om sommeren og høsten. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 136 og 16 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 39 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1,95 m³/s og minste slukeevne 0,083 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 70 l/s i perioden 1.5 til 30.9 og 15 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 65,3 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Maksimal slukeevne tilsvarer 230 % av middelvannføringen, og det er foreslått minstevannføring på 70 og 15 l/s om hhv sommeren og vinteren. Restfeltet mellom nytt inntak og opprinnelig inntaksplassering på kote 88 bidrar i snitt med hhv. 164 og 57 l/s om sommeren og vinteren. Med omsøkte minstevannføring vil gjennomsnittlig vannføring ved kote 88 være 234 l/s om sommeren og 72 l/s om vinteren. Restfeltet fra kote 88 og ned til sjøen bidrar ifølge opprinnelige planer med 4 l/s som et snitt gjennom året, slik at samlet restfelt vil bidra med gjennomsnittlig 71 l/s der elva løper ut i sjøen.

De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil vannføringen være høyere enn største slukeevne i 57 dager i et middels vått år. I 133 dager vil vannføringen være lavere enn minste slukeevne, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket.

NVE mener at omsøkt slukeevne vil frata noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det kun er overløp et visst antall dager i året. Minstevannføringen i Ågskar kraftverk, med utløp like oppstrøms det planlagte inntaket, er fastsatt til 200 og 20 l/s om sommeren og vinteren. I vårt vedtak av 2007 for Skamdalskraftverk satte NVE vilkår om minstevannføring på henholdsvis 200 og 40 l/s. Vi har merket oss tiltakshavers kommentar om at kraftverket da vil stå i perioder om vinteren og sensommeren. NVE presiserer at dette er vanlig for småkraftverk som til enhver tid kjører på gjeldende tilsig.

Produksjon og kostnader

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger.

Naturmangfold

I arbeidet med de opprinnelige planene for minikraftverk i Skamdalselva, ble det utført en del registreringer av Allskog i 2005. Disse ble, sammen med øvrig informasjon fra saksbehandlingen, lagt til grunn for NVEs konsesjon til minikraftverk i Skamdalselva i 2007.

Datatilfanget har økt betraktelig siden 2007. Rana kommune gjorde nye registreringer på den konsesjonsgitte strekningen i Skamdalselva i 2008 i forbindelse med at det ble utarbeidet en kommunedelplan for små kraftverk. Det ble da påvist en fuktig bekkekløft med rødlistede arter, samt basekrevende vegetasjon på utbyggingsstrekningen. I forbindelse med den nye søknaden om bygging av Skamdal kraftverk fra 2012, er det også lagt ved en ny rapport om biologisk mangfold hvor hele elvestrekningen fra kote 145 og ned til sjøen er undersøkt.

Figur 1. Bekkekløfta i Skamdalselva rundt kote 115. Foto: Geir Arnesen

Naturtyper

I arbeidet med kommunedelplanen for småkraftverk ble det avgrenset en verdifull bekkekløft i nedre del rett på oversiden av E6, nær kommunegrensa til Hemnes. Denne er gitt verdi viktig (B) mot svært viktig (A) med bakgrunn i at det er funnet flere kravfulle og til dels rødlistede arter fra ulike organismegrupper. Det er flere mindre fosser innenfor lokaliteten, med tendenser til svakt utviklede fosseenger.

I rapport om biologisk mangfold som er vedlagt søknaden er det avgrenset ytterligere to naturtyper på berørt elvestrekning i den nye søknaden. Mellom kote 90 og 100 er det en lokalitet av flommarkskog og sumpskog som er verdsatt til lokalt viktig (C). Naturtypen danner et smalt belte av flompåvirket areal langs selve Skamdalselva.

Fra kote 100 og oppover mot planlagt inntak på kote 145, har søkers konsulent avgrenset ytterligere en bekkekløftlokalitet med verdi lokalt viktig (C). Kløfta er relativt trang, med bratte stryk og lite trær.

Det er altså påvist tre tilgrensende verdsatte naturtyper på berørt elvestrekning. NVE mener at dette understreker de biologiske kvalitetene i området. Vi har likevel lagt vekt på at de største verdiene er påvist i den nederste bekkekløfta og at disse er betydelig større enn det som var kjent da vi fattet vedtak om konsesjon i 2007.

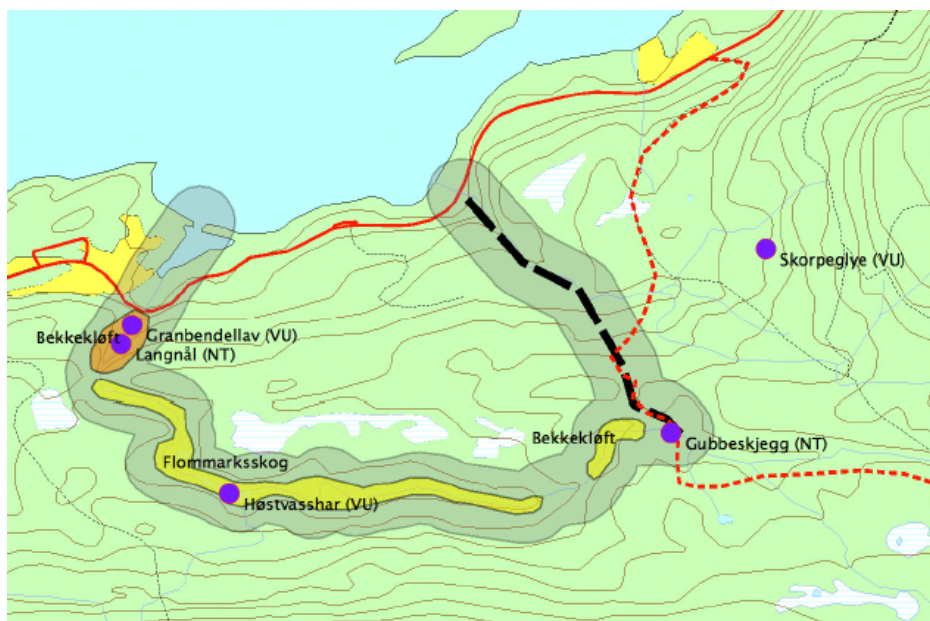
Arter

I forbindelse med arbeidet med de opprinnelige planene for Skamdal kraftverk, ble det av søkers konsulent kun funnet trivielle arter og naturtyper innen tiltaksområdet. Kommunens egen kartlegging og arbeidet med de nye planene for kraftverket, har påvist flere rødlistede arter på utbyggingsstrekningen. I rapporten om biologisk mangfold som er vedlagt søknaden, er det gjort vurderinger bygget på det totale datatilfanget.

I bekkekløfta i nedre del av elva er det funnet langnål (NT) og granbendellav (VU). I følge rapport om biologisk mangfold, vokser langnål i eldre naturskogpregete gransumpskog og fuktige lauv- og blandingsskog. Granbendellav er knyttet til gran i gammel granskog i Trøndelag. Verken langnål eller granbendellav er knyttet til vannstrengen, og viktigste trusler oppgis å være flatehogst og plukkhogst. Fylkesmannen er usikker på om den foreslåtte minstevannføringen er tilstrekkelig for å opprettholde miljøforholdene i kløfta på et slikt nivå at forekomstene av fuktkrevende lav- og mosearter opprettholdes. I uttalelsen uttrykker Fylkesmannen bekymring for at granbendellav kan forsvinne fra området som følge av en utbygging av Skamdalselva.

I de stilleflytende delene av Skamdalselva i utbyggingsstrykningens midtre del, ble det av søkers konsulent funnet høstvasshår (VU). Dette er en vassplante knyttet til mesotrofe og eutrofe dammer og sjøer. Størstedelen av utbredelsen på Østlandet er borte, men arten synes å ha stabile forekomster uten noen påviselig tilbakegang nord for Salten. Arten som sådan er dermed ikke direkte truet i Norge. I følge Fylkesmannens uttalelse, er høstvasshår sårbar for oppdemming, vannstandsregulering og gjengroing. Fylkesmannen pekte i sin uttalelse på at det ikke var gjort godt nok rede for mulige konsekvenser for arten i søknad og vedlagte rapport om biologisk mangfold.

Rett nedenfor planlagt inntak er det funnet gubbeskjegg (NT) som hovedsakelig vokser epifyttisk på grantrær. Ifølge rapporten vedlagt søknaden, er gubbeskjegg en indikatorart på en velutviklet lavflora i barskog. Viktigste trusselfaktorer er intensiv hogst og dårlig luftkvalitet. Rundt 400 m nordøst for tiltaksområdet er det funnet skorpeglje (VU), som er en naturlig sjelden art. Søkers konsulent vurderer potensialet for å finne rødlistede epifyttiske arter innen lav og sopp i influensområdet som middels.

Figur 2: Influensområdet (grå skravur), med inntegnet naturtypelokaliteter (gul = verdi C og oransje = verdi B) og forekomst av rødlistede arter Kilde: Ecofact rapport nr 109

Ecofact v/Geir Arnesen har i notat av 2.8.2012 kommet med supplerende opplysninger vedrørende de biologiske verdiene som er påvist i influensområdet. Hva gjelder den nedre bekkekløftlokaliteten, påpekes det at elva og sig fra sidene ned mot kløfta er de viktigste kildene til luftfuktigheten. Men topografien og det faktum at kløfta er bevokst med trær, er helt sentrale premisser for at miljøet skal opprettholdes. Arnesen konkluderer med at det er stor sannsynlighet for at miljøet ikke vil endres i særlig grad med foreslåtte minstevannføring og tilsig fra restfeltet. Notatet understreker at hugst er den åpenbart største trusselen for miljøet i bekkeløfta. NVE har merket seg dette.

Når det gjelder den påviste forekomst av høstvasshår (VU) i elvas stille deler, mener Arnesen at det er overveiende sannsynlig at denne arten vil overleve en kraftutbygging hvis det bygges en terskel slik at vannspeilet opprettholdes. Ettersom de store flommene fortsatt vil gå i vassdraget, bemerkes det i notatet at lokaliteten av flommarksskog (verdi C) høyst sannsynlig opprettholdes ved en utbygging etter omsøkte planer.

I bekkekløftlokaliteten i influensområdets øvre del (verdi C), er forekomsten av moser for en stor del betinget av fuktigheten fra elva. Det er ikke påvist svært sjeldne eller rødlistede arter i denne delen av elva, men det er et utvalg av moderat basekrevende arter. Ifølge notatet er det overveiende sannsynlig at disse vil overleve en kraftutbygging med omsøkte minstevannføring. Det påpekes likevel at endringer i mengdeforhold kan forekomme.

Nordland fylkeskommune har utarbeidet *Regional plan om små vannkraftverk i Nordland*, og uttaler at tiltaket hører hjemme mellom kategoriene *Prioriterte med strenge betingelser* og *Ikke prioriterte* med bakgrunn i påviste rødlistede arter og viktige naturtyper. Fylkesråden mener imidlertid at kraftverket kan anbefales dersom det kan tilpasses slik at disse biologiske verdiene ikke blir skadelidende.

NVE har merket seg at det er påvist flere rødlistede arter innen influensområdet. Dette understreker de biologiske kvalitetene i og rundt Skamdalselva, jf. uttalelsene fra Fylkesmannen og FNF Nordland. Vi mener søkers konsulent gjør grundig rede for uklarheter rundt konsekvenser for biologisk mangfold i supplerende notat. NVE deler konsulentens vurdering i at høstvasshår mest sannsynlig overlever en utbygging, forutsatt at det ev. gjøres biotopjusterende tiltak om dette ansees nødvendig. Til eksempel kan terskler i elvas midtre del pålegges i etterkant. På øvre del av utbyggingsstrekningen er det en bekkekløft med C-verdi. Her er det arter som er avhengige av fuktighet fra elva, men ingen rødlistede arter er påvist. Vi har merket oss konsulentens vurdering i at en utbygging trolig vil medføre endring i mengdeforholdet for disse fuktighetskrevede artene.

Forutsatt at pålagt minstevannføring fra 2007 opprettholdes, mener NVE at de nye planene innebærer en betydelig forbedring for naturmangfoldet ved at det blir en høyere restvannføring i den nedre bekkekløfta. I tillegg vil skogen langs denne bekkekløft ikke berøres av rørgatetrasé eller anleggsveg, da inngrepene i større grad vil konsentreres rundt eksisterende infrastruktur i området. En konsesjon til Skamdal kraftverk som omsøkt, vil etter vår vurdering minimere skaden på naturmangfoldet sammenliknet med det allerede konsesjonsgitte kraftverket i nedre del av elva.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Skamdal kraftverk legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, supplerende notat samt

NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 2.3.15. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til Skamdal kraftverk finnes det to bekkekløfter med henholdsvis verdi B og C, samt én naturtype av flommarkskog med verdi C. Tilknyttet naturtypene er det funnet noen rødlistede arter: langnål (NT), granbendellav (VU), høstvasshår (VU) og gubbeskjegg (NT). Av disse er kun høstvasshår direkte knyttet til vannstrengen. Artsforekomsten vil med stor sannsynlighet opprettholdes etter en utbygging. Det kan bygges en terskel som opprettholder vannspeilet i den sakteflytende delen av elva dersom dette ansees nødvendig. Dette kan pålegges i medhold av standardvilkår i en ev. konsesjon. De øvrige rødlistede artene er knyttet til gammel skog, og den viktigste trusselfaktoren er hugst. Gjennom supplerende notat har søkers konsulent ytterligere redegjort for at naturtypelokalitetene og de påviste artene etter all sannsynlighet ikke vil bli skadelidende som følge av en utbygging etter foreliggende planer. NVE har merket seg dette. Datatilfanget har økt betraktelig siden Skamdal kraftverk fikk konsesjon i 2007, og bekkekløfta i nedre del har mye større verdi enn det som lå til grunn for vår opprinnelige vurdering av konsesjonsspørsmålet. Vi mener at de nye planene vil bøte på skadene på naturmangfoldet ved at inntaket flyttes lengre opp og dermed restfeltet blir større. Med samme minstevannføringsslipp vil restvannføringen i nedre del av elva bli noe høyere enn ved konsesjon av 2007, slik at fuktmiljøet i bekkekløfta opprettholdes i enda større grad. I tillegg ser vi det som svært positivt at terrenginngrep knyttet til etablering av vannveg og inntak i stor grad vil sammenfalle med eksisterende inngrep og infrastruktur i området, slik at det ikke er nødvendig med hogst i og rundt den nedre bekkekløfta.

En eventuell utbygging av Skamdalselva etter nye planer vil, med avbøtende tiltak som slipp av minstevannføring og etablering av terskler i elvas midtre del, etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5.

NVE har også sett påvirkningen fra Skamdal kraftverk i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Sammenliknet med opprinnelig konsesjon, vil den samlede belastningen på naturtypene, artene, økosystemet og landskapet reduseres med de nye planene ved at det blir mindre terrenginngrep. Gitt pålegg om tilstrekkelig minstevannføring, vil restvannføringen i elvas nedre del bli høyere. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap og friluftsliv

Skamdalselva ligger vestvendt ca. 15 km sør for Mo i Rana og renner for en stor del i et juv i skogkledt terreng som avrundes slakt ned mot Ranafjorden. Med unntak av den nederste fossen som ligger like ovenfor E6, er elva et lite synlig element i landskapet. Influensområdet er ifølge søknaden i

liten grad brukt til friluftaktiviteter av andre enn grunneierne selv. De nye planene for Skamdal kraftverk vil ikke medføre bortfall av inngrepsfrie områder.

Rana kommune peker i sin uttalelse på at minstevannføringen bør være så stor som mulig, særlig i sommerhalvåret, slik at man i størst mulig grad beholder fossen ved E6 som landskapselement. NVE har merket seg dette. Vi mener at dersom minstevannføringen opprettholdes som i vårt vedtak fra 2007, vil det nye Skamdal kraftverk få en høyere vannføring i fossen enn det som allerede er konsesjongitt, da restfeltet ned mot fossen nå blir større.

Bygging av små kraftverk medfører til dels store terrenginngrep, knyttet til etablering av inntaksdam og kraftstasjon, fremføring av vannveg og behov for transport av utstyr, materialer og masser. Disse inngrepene medfører ofte negative konsekvenser for landskapet ved at de blir synlige i svært lang tid. I forbindelse med at Ågskar kraftverk er bygget og satt i drift oppstrøms omsøkt utbyggingsstrekning, er det allerede utført omfattende anleggsarbeid i området rundt Skamdalselva. De nye planene for Skamdal kraftverk vil i større grad benytte seg av eksisterende infrastruktur enn det som opprinnelig var planlagt i det konsesjongitte tiltaket fra 2007.

NVE vurderer de foreliggende planene for Skamdal kraftverk å medføre betydelig mindre negativ konsekvens for landskapet enn det som var forutsatt i de opprinnelige planene. Dette mener vi er en fordel ved omsøkte tiltak.

Reindrift

Influensområdet ligger innenfor Ildgruben reinbeitedistrikt. Søknaden opplyser om at tiltaket, i henhold til reidriftskartet, ikke kommer i konflikt med kalvingsområder, eller andre reindriftsanlegg eller særverdiområder.

Reindriftsforvaltningen har ingen særskilte merknader til søknaden, men forutsetter en god dialog mellom tiltakshaver og Ildgruben reinbeitedistrikt i en eventuell anleggs- og driftsfase.

NVE er kjent med at etablering av kraftverk kan medføre ulemper for reindriften, selv om arealbruken ikke er i direkte konflikt. Ulempene kan være knyttet til at det blir flere forstyrrelser i områder som tidligere var lite tilgjengelige for allmenn ferdsel, eller at naturlige stengsler blir borte og at det etableres nye uønskede trekkveier for reinen. I forbindelse med bygging og drift av Ågskar kraftverk, har tiltakshaver hatt dialog med reinbeitedistriktet med tanke på avbøtende tiltak. I følge søknaden er det blant annet enighet om at adkomstvegen stenges med låst bom, og at det etableres et avsperringsgjerde slik at rein ikke følger adkomstvegen ned til E6. NVE forutsetter at denne dialogen videreføres dersom det blir gitt konsesjon til Skamdal kraftverk etter de omsøkte planene.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

Ved opprinnelig planlagt inntak på kote 88, er det i dag etablert vanninntak for husene på sørsiden av Skamdalen. I den forbindelse er det anlagt en terskel i elveløpet. I anleggsfasen planlegger søker å flytte dette inntaket midlertidig til en sidebekk litt lenger opp i elva.

Skamdal Vannverk v/ Roger H. Sjøberg har i sin uttalelse påpekt at Skamdalskraft må være 100% ansvarlig for tap av vannkvalitet eller andre ulemper som påføres vannverket, og ha oppfølgingsansvaret for dette.

Søker opplyser i sin kommentar til høringsuttalelsene at det har vært samtaler mellom partene, og at det er enighet om at det vil bli inngått en privatrettslig avtale om kompensasjon og avbøtende tiltak dersom NVE innvilger konsesjon.

NVE forutsetter at forsyningssikkerhet til Skamdal vannverk ivaretas ved en eventuell konsesjon, jf. uttalelsen fra Roger H. Sjøberg. Vi viser til at dette er et privatrettslig forhold som må avklares mellom partene.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Skamdal kraftverk vil, med nærmere fastsatte vilkår, gi 5,3 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som lite for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneier[e] og generere skatteinntekter. Videre vil Skamdal kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Oppsummering

NVE mener at det planlagte kraftverket kan være et positivt bidrag til lokal verdiskapning, og det vil gi grunneiere, søker, kommunen og staten inntekter. En utbygging etter de nye planene vil gi om lag 6 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene (2012-14) har NVE klarert om lag 1,8 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

De nye planene for Skamdal kraftverk medfører, med nærmere fastsatte vilkår, en økning i årlig produksjon på ca. 2 GWh. Videre vil rørgaten flyttes vekk fra elva, slik at den nedre bekkekløfta ikke berøres av anleggsvirksomhet i det hele tatt. I tillegg vil tiltakshaver i større grad benytte seg av eksisterende infrastruktur i det øvrige anleggsarbeidet, slik at nye terrenginngrep i større grad. Forutsatt at NVE opprettholder minste vannføringskrav som fastsatt i konsesjon fra 2007, vil det gå en høyere restvannføring i elvas nedre del etter en eventuell utbygging. Det vil da være mer vann igjen i elva til å opprettholde elvas verdi som landskapselement og fuktmiljøet i den nedre bekkekløfta.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Skamdalskraft AS (SUS) tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Skamdal kraftverk . Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

Helgelandskraft AS er områdekonsesjonær. Det er ikke inngått avtale om hvem som skal bygge og drifte høyspentanlegget.

Søker har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer 220 m jordkabel med spenning på 22 kV langs rørgata til der hvor eksisterende 22 kV linje for Ågskar og Urlandsåga kraftverk krysser over. Alternativt ønsker tiltakshaver å legge kraftlinja i luftstrekk på ca. 140 m.

Videre peker søker på at de etter all sannsynlighet vil søke egen anleggskonsesjon for høyspentanlegget. Videre vil søker inngå avtale med Helgelandskraft S om drift av anlegget, Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

NVE presiserer at dersom Skamdalskraft AS (SUS) ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

Hvis Helgelandskraft AS skal stå for bygging og drift av anlegget, finner vi det ikke nødvendig med en egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan da bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon.

Helgelandskraft AS har som netteier og områdekonsesjonær kommentert linjetilknytningen og påpekt at Skamdal kraftverk kan tilknyttet eksisterende nett uten at det må gjøres forsterkninger. Dette forutsetter at anbefalinger fra Norconsult sin nettanalyse (vedlegg til søknaden) blir fulgt. (Fra 2009..)

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at ev. anleggskonsesjon og/eller avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jamfør konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i

vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder Miljødirektoratet/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	m ³ /s	0,85
Alminnelig lavvannføring	l/s	39
5-persentil sommer	l/s	136
5-persentil vinter	l/s	16
Maksimal slukeevne	m ³ /s	1,95
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	230
Minste slukeevne	l/s	83

I søknaden er det foreslått å slippe 70 l/s i tiden 1.5-30.9 og 15 l/s resten av året. Flere høringsparter har i sine uttalelser understreket viktigheten av en tilstrekkelig minstevannføring. Rana kommune forutsetter i sin anbefaling at fossen ved E6 ivaretas som landskapslement. Fylkesmannen er bekymret for konsekvenser for flommarksskogen i elvas midtre del, samt forringelse av den mest verdifulle bekkekløfta. Nordland fylkeskommune kan anbefale en konsesjon dersom rødlistede arter eller viktige naturtyper ikke blir skadelidende. Søker foreslår i supplerende kommentar å øke minstevannføringen til henholdsvis 200 og 20 l/s om sommeren og vinteren.

NVE har merket seg dette. Vi ser at Skamdalselva innehar åpenbare kvaliteter for biologisk mangfold knyttet til vannføringen i elva. Det er en bekkekløft med lokal verdi på øverste del av utbyggingsstrekningen. I elvas midtre del er det en flommarksskog hvor den rødlistede arten høstvasshår er påvist. I nedre del av elva er det avgrenset en bekkekløft som er verdsatt opp mot nasjonal verdi. I konsesjon fra 2007 ble det fastsatt slipp av minstevannføring på kote 88 tilsvarende 200 og 40 l/s om sommeren og vinteren. Siden da har datatilfanget på utbyggingsstrekningen økt betraktelig. Selv om restfeltet ned mot den mest verdifulle bekkekløfta øker med de nye planene, berøres nå ytterligere to naturtyper i tillegg til at nedre bekkekløft har fått langt høyere verdi. Det er derfor vår vurdering å opprettholde minstevannføringsslipp som fastsatt i 2007.

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring på 200 l/s i tiden 1.5 – 30.9 og 40 l/s resten av året. Dette vil etter våre beregninger gi en årlig produksjon på rundt 5,3 GWh.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Trondheim og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er forelagt oppdatert dokumentasjon på at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jamfør våre merknader under avsnittet ”Forholdet til energiloven”.

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak	Overløp på kote 145. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Vannvei	Søker har presentert 3 alternativer for fremføring av vannvegen. Valg av alternativ kan gjøres som del av detaljplangodkjenningen.
Kraftstasjon	Avløp på kote 3. Avløpsrør gjennom jernbanefylling forutsetter godkjenning fra Jernbaneverket. Dersom avstanden til offentlig veg blir mindre enn 50 m, må det søkes Statens vegvesen om dispensasjon fra byggegrense langs offentlig veg.
Største slukeevne	1,95 m ³ /s
Minste slukeevne	83 l/s

Installert effekt i turbin	2129 kW
Antall turbiner/turbintype	2 stk Francis
Vei	Det er kun behov for midlertidige veier (til sammen 250 m) i forbindelse med nedgraving av rørgaten. I driftsfasen nyttes adkomstveg til Ågskar kraftverk for adkomst til inntak. Tilbakeføring forutsetter at anleggsvegen tilsåes og fylles med stedegen masse og frø. Adkomst til kraftstasjonen forutsetter godkjent avkjøring fra Statens vegvesen.
Avbøtende tiltak	Det skal opprettholdes et vannspeil i elvas midtre del for å ivareta forekomsten av høstvasshår. Terskler skal bygges dersom dette er nødvendig for å oppnå tilstrekkelig vanndekt areal, jf. vilkårenes post 8.

Det er angitt i tabellen hvorvidt det kan gjøres justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen. Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jamfør kulturminneloven § 8 (jamfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Øvrige forhold

Tiltakshaver har i søknad fremmet planer om å bore avløpsrøret fra kraftstasjonen gjennom jernbanefyllingen. NVE presiserer at godkjenning av detaljplaner forutsetter at det er innhentet nødvendig tillatelse fra Jernbaneverket i forkant.

Vedlegg: Kart

